

KRAKÓW, 07.09.2023

ALICJA LIBURA

**KRYTYCZNA ANALIZA WIODĄCYCH METOD TERAPII TAŃCEM
I RUCHEM W ŚWIETLE ANTROPOLOGII CHRZEŚCIJAŃSKIEJ
ORAZ PROPOZYCJA ALTERNATYWNEJ METODY
CHOREOTERAPEUTYCZNEJ OPARTEJ O CHRZEŚCIJAŃSKĄ
ANTROPOLOGIĘ I MAJĄCEJ ZASTOSOWANIE W PEDAGOGICE,
PSYCHIATRII, PSYCHOTERAPII I SOCJOTERAPII**

STRESZCZENIE

Terapia Tańcem i Ruchem (Dance/Movement Therapy, DMT) jest formą arteterapii wykorzystującą taniec i ruch w celach terapeutycznych. Należy ona do terapii doświadczeniowych i angażuje w proces terapeutyczny całego człowieka, wychodząc z założenia, że jego cielesność i duchowość są ze sobą powiązane. Niniejsza praca ma za cel ukazanie znaczenia aspektu antropologicznego w Terapii Tańcem i Ruchem. Jest to temat naukowo ważny oraz aktualny, jednak – wydaje się – niepodejmowany do tej pory w dyskusji naukowej w odniesieniu do Terapii Tańcem i Ruchem. Wiodące metody DMT zakorzenione są w psychoanalitycznej antropologii, która – patrząc przez pryzmat antropologii chrześcijańskiej - niesie redukcjonistyczne rozumienie osoby ludzkiej. Metody te odwołują się również do filozofii będących w sprzeczności z chrześcijańską wizją człowieka. Tymczasem antropologia chrześcijańska proponuje integralne spojrzenie na człowieka, widząc go jako osobę i dowartościowując każdy wymiar jego egzystencji. Z tego względu może ona stanowić oryginalną propozycję dla Terapii Tańcem i Ruchem, dzięki której będzie udzielona pełniejsza pomoc terapeutyczna.

Niniejsza rozprawa wykorzystuje metodę analityczno-krytyczną i bazuje na dostępnej literaturze naukowej, a w swej konstrukcji składa się z pięciu rozdziałów. Pierwszy rozdział, będący przybliżeniem funkcji tańca w kulturze, ukazuje, że taniec towarzyszył człowiekowi od powstania pierwszych społeczności ludzkich, a jego podstawowe funkcje w życiu człowieka nie zmieniły się zasadniczo od okresu prehistorii. Drugi rozdział jest prezentacją Terapii Tańcem i Ruchem, przybliża jej genezę, inspiracje filozoficzno-artystyczne i prekursorów. Opisuje również główne założenia teoretyczne DMT i obszary badań nad skutecznością tej formy terapii. Rozdział trzeci przedstawia rozwój chrześcijańskiej myśli antropologicznej – od starotestamentowej refleksji po współczesną. W szczególny sposób jest tu ukazany cielesny wymiar człowieka i rozumienie znaczenia tego aspektu ludzkiej egzystencji. W rozdziale czwartym dokonana jest natomiast analiza krytyczna wiodących metod Terapii Tańcem i Ruchem przez pryzmat antropologii chrześcijańskiej, a w szczególności w odniesieniu do personalistycznej myśli Karola Wojtyły. Wskazane są tu kontrowersje antropologiczne, etyczne i społeczne w odniesieniu do chrześcijańskiej wizji człowieka. W piątym rozdziale zaproponowany zostaje zarys alternatywnej metody Terapii Tańcem i Ruchem opartej właśnie o personalizm Karola Wojtyły. Nie odrzucając dorobku DMT w nurcie psychoanalitycznym, lecz unikając elementów wzbudzających kontrowersje antropologiczne, koncepcja Terapii Tańcem i Ruchem zostaje tu poszerzona i rozwinięta o normę i wartości personalistyczne. Przybliżony zostaje zatem rozwój refleksji nad osobą oraz główne założenia teoretyczne proponowanej metody w odniesieniu do personalizmu Karola Wojtyły. Zaprezentowane są również trzy metody pracy z ciałem, które współbrzmiały z personalistycznymi założeniami DMT. Są nimi: elementy Rytmiki Émila Jaques-Dalcroze'a, Metoda Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne (MRR) oraz elementy terapii Integracji Sensorycznej (SI). Na koniec pracy przytoczono pojedyncze wypowiedzi uczestników cyklu warsztatów Terapii Tańcem i Ruchem w nurcie personalistycznym, prowadzonych przez autorkę – w celu wskazania obszarów do dalszych badań nad prezentowaną metodą DMT. Każda z wypowiedzi opatrzona jest krótkim komentarzem w odniesieniu do personalistycznych założeń metody.

SUMMARY

Dance/Movement Therapy (DMT) is a form of art therapy that uses dance and movement for therapeutic purposes. It belongs to experiential therapies and involves therapeutic process of the whole body of a person, based on the assumption that his/her corporeality and spirituality are interrelated. This paper aims to show the importance of the anthropological aspect in Dance/Movement Therapy. This is a scientifically important and current topic, but - as it seems - it hasn't been discussed so far, in the scientific discussion in relation to Dance/Movement Therapy. The leading methods of DMT are rooted in psychoanalytic anthropology, which - viewed through the lens of Christian anthropology, carries a reductionist understanding of a human. These methods also appeal to philosophies that are at odds with the Christian vision of a man. Meanwhile, Christian anthropology proposes an integral view of man, seeing him as a person and valuing every dimension of his existence. For this reason, it can be an original proposal for Dance/Movement Therapy, through which, more complete therapeutic assistance will be provided. This dissertation uses the analytical-critical method and is based on the available scientific literature, and in its construction consists of five chapters.

The first chapter, which is an introduction to the function of dance in culture, shows that dance has accompanied humans since the formation of the first human communities, and its basic functions in human life have not fundamentally changed since the prehistoric period. The second chapter presents Dance/Movement Therapy, introducing its origins, philosophical and artistic inspirations and precursors. It also describes the main theoretical assumptions of DMT and areas of research on the effectiveness of this form of therapy.

The third chapter presents the development of Christian anthropological thought - from Old Testament reflection to contemporary thought. The corporeal dimension of man and the understanding of the importance of this aspect of human existence is shown here in a special way. The fourth chapter, on the other hand, makes a critical analysis of the leading methods of Dance/Movement Therapy through the prism of Christian anthropology, particularly in relation to the personalist thought of Karol Wojtyła. Anthropological, ethical and social controversies in relation to the Christian vision of man are indicated here.

The fifth chapter proposes an outline of an alternative method of Dance/Movement Therapy based precisely on the personalism of Karol Wojtyła. Without rejecting the achievements of DMT in the psychoanalytic current - but avoiding elements that arouse anthropological controversy - the concept of Dance/Movement Therapy is expanded here and developed to include personalistic norms and values. Thus, the development of reflection on the person and the main theoretical assumptions of the proposed method in relation to the personalism of Karol Wojtyła are brought closer.

Also presented are three methods of working with the body that resonate with the personalistic assumptions of DMT, namely: elements of Émile Jaques-Dalcroze's Rhythmics, Veronica Sherborne's Method of Developmental Movement (SDM) and elements of Sensory Integration (SI) therapy. At the end of the paper, single statements of participants in a series of Dance/Movement Therapy workshops in the personalistic stream, conducted by the author, are quoted - to indicate areas for further research on the presented DMT method. Each statement is accompanied by a brief commentary with regard to the personalistic assumptions of the method.